

Posolstvo Svätého Otca Benedikta XVI. na Pôstne obdobie 2011

„S ním ste boli pochovaní v krste a v ňom ste boli s ním aj vzkriesení“ (Kol 2, 12)

Drahí bratia a sestry,

Pôstne obdobie, ktoré vedie k sláveniu Veľkej noci je pre Cirkev nadovšetko cenným a dôležitým liturgickým obdobím. Preto sa rád na vás obraciam s týmto osobitným posolstvom, aby ste Pôstne obdobie mohli prežiť s náležitou vážnosťou. Cirkevné spoločenstvo, ktoré očakáva definitívne stretnutie so svojim Ženíchom vo večnej Veľkej noci, horlivé v modlitbe a dobročinnej láske, zintenzívňuje svoju cestu duchovnej očisty, aby plnšie čerpalo z tajomstva vykúpenia nový život v Kristovi (porov. I. pôstna prefácia).

1. Tento život nám bol darovaný už v deň nášho krstu, keď „sme sa stali účastníkmi Kristovej smrti a zmŕtvychvstania“ a začalo sa pre nás „radostné a vzrušujúce dobrodružstvo učeníka“ (Homília na sviatok Krstu Pána, 10. januára 2010). Svätý Pavol vo svojich listoch opakovane zdôrazňuje jedinečné spoločenstvo s Božím Synom, ktoré vzniká krstným kúpeľom. Skutočnosť, že vo väčšine prípadov sa krst prijíma v detskom veku, poukazuje na to, že ide o Boží dar: nikto si nezaslúži večný život vlastným úsilím. Božie milosrdenstvo, ktoré zmýva hriech a umožňuje každému vo vlastnom živote „zmýšľať tak ako Kristus Ježiš“ (Flp 2, 5), dostáva človek bezodplatne.

Apoštol národov vo svojom Liste Filipanom objasňuje význam zmeny, ktorá sa uskutočňuje účasťou na Kristovej smrti a zmŕtvychvstanií poukazom na jej cieľ: „... aby som poznal jeho, moc jeho zmŕtvychvstania a účasť na jeho utrpení tým, že sa mu pripodobním v smrti, aby som tak nejak došiel aj vzkriesenie z mŕtvych.“ (Flp 3, 10 – 11). Krst teda nie je žiaden obrad minulosti, ale je to stretnutie s Kristom, ktoré formuje celú existenciu pokrsteného, dáva mu božský život a povoláva ho k úprimnému obráteniu, ktoré začalo a je živené milosťou, a ktoré vedie k plnému pripodobneniu sa Kristovi.

Krst je osobitne spätý s Pôstnym obdobím, ktoré je tým najvhodnejším časom na okúsenie zachraňujúcej milosti. Otcovia Druhého vatikánskeho koncilu vyzvali všetkých pastierov Cirkvi, aby „v hojnejšej miere využívali krstné prvky vlastné pôstnej liturgii“ (konšt. Sacrosanctum concilium, 109). Cirkev odjakživa spája Veľkonočnú vigíliu so slávením krstu: v tejto sviatosti sa totiž uskutočňuje veľké tajomstvo, že človek zomiera hriechu a vo vzkriesenom Kristovi sa podieľa na novom živote a prijíma toho istého Božieho Ducha, ktorý Ježiša vzkriesil z mŕtvych (porov. Rim 8, 11). Tento bezodplatný dar treba v každom z nás stále oživovať a Pôstne obdobie nám na to ponúka cestu podobnú katechumenátu, ktorý bol pre kresťanov prvotnej Cirkvi, ako aj pre dnešných katechumenov, nenahraditeľnou školou viery a kresťanského života: oni skutočne prežívajú krst ako rozhodujúci moment celého svojho života.

2. Čo by nám mohlo lepšie poslúžiť na to, aby sme sa vážne podujali na cestu k Veľkej noci a pripravili sa sláviť Pánovo zmŕtvychvstanie – najradostnejší a najslávnostnejší sviatok celého liturgického roku – než nechať sa viesť Božím slovom? Preto nás Cirkev v evanjeliových textoch pôstnych nediel vedie k zvlášť intenzívnemu stretaniu s Pánom tým, že postupne prechádzame všetkými etapami kresťanskej iniciácie: katechumeni v perspektíve prijatia sviatosti znovuzrodenia a pokrstení s perspektívou urobiť nové a rozhodné kroky v nasledovaní Krista a v plňšom darovaní sa jemu.

Prvá nedeľa pôstnej cesty poukazuje na situáciu človeka na tejto zemi. Víťazný boj proti pokušeniam, ktorým začal Ježiš svoje poslanie, je pozvaním, aby sme si uvedomili vlastnú slabosť a mohli prijať milosť, ktorá oslobodzuje od hriechu a vlieva novú silu v Kristovi, ktorý je cestou, pravdou a životom (porov. Obrady uvedenia dospelých do kresťanského života, 25). Je to zreteľná výzva pamätať na to, že kresťanská viera – podľa Ježišovho príkladu a v jednote s ním – požaduje, aby sme zápasili „s vládcami tohto temného sveta“ (Ef 6, 12), v ktorom pôsobí diabol a ani dnes neprestáva pokúšať človeka, ktorý sa chce priblížiť k Pánovi: Kristus z tohto zápasu vychádza víťazne, aby aj naše srdcia otvoril nádeji a priviedol nás k víťazstvu nad zväzdaním Zlého.

Keď evanjelium hovorí o „premenení“ Pána, ukazuje nám Kristovu slávu, ktorá anticipuje jeho vzkriesenie a ohlasuje zbožštenie človeka. Kresťanské spoločenstvo si uvedomuje, že je – podobne ako apoštoli Peter, Jakub a Ján – vedené „na vysoký vrch do samoty“ (Mt 17, 1), aby jeho členovia znovu prijali v Kristovi dar Božej milosti, ako synovia v Synovi: „Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zalúbenie; počúvajte ho“ (v. 5). Ide o výzvu vzdialiť sa od každodenného hluku a ponoriť sa do Božej prítomnosti. On nám chce každý deň odovzdať Slovo, ktoré preniká do hĺbky nášho ducha – tam, kde sa rozlišuje dobro od zla (porov. Hebr 4, 12) – a tým posilňuje našu vôľu nasledovať Pána.

Ježišova požiadavka na Samaritánku: „Daj sa mi napit!“ (Jn 4, 7), ktorú nám predkladá liturgia tretej nedele, vyjadruje Božiu vášnivú lásku ku každému človeku a má vyvolať v našom srdci túžbu po dare „vody prúdiacej do večného života“ (v. 14): je to dar Ducha Svätého, ktorý z kresťanov robí „pravých ctiteľov“, aby sa mohli modliť k Otcovi „v Duchu a pravde“ (v. 23). Iba táto voda môže utíšiť náš smäd po dobre, pravde a kráse! Iba táto voda, ktorú nám dal Boží Syn, zavlažuje púšť duše, ktorá je nepokojná a nespokojná, „pokým nespočinie v Bohu“, ako v známom citáte hovorí svätý Augustín.

Nedeľa „slepého od narodenia“ predstavuje Krista ako svetlo sveta. Evanjelium vyzýva každého z nás: „Ty, veríš v Syna človeka?“. „Verím, Pane“ (Jn 9, 35.38), s radosťou potvrdzuje slepý od narodenia a stáva sa tak hlasom každého veriaceho. Zázrak uzdravenia je znamením, ktorým chce Kristus zároveň s vonkajším zrakom otvoriť aj náš vnútorný zrak, aby sa naša viera stávala čoraz hlbšou a aby sme v ňom mohli spoznať nášho jediného Spasiteľa. On osvetľuje všetky temnoty života a vedie človeka k tomu, aby žil ako „syn svetla“.

Keď sa nám na piatu nedeľu ohlasuje Lazárovo vzkriesenie, stavia nás to zoči-voči poslednému tajomstvu nášho života: „Ja som vzkriesenie a život... Veríš tomu?“ (Jn 11, 25 – 26). Pre kresťanské spoločenstvo je to chvíľa, keď spolu s Martou úprimne vloží celú svoju nádej do Ježiša z Nazareta: „Áno, Pane, ja som uverila, že ty si Mesiáš, Boží Syn, ktorý mal prísť na svet“ (v. 27). Spoločenstvo s Kristom nás v tomto živote pripravuje na prekonanie hranice smrti, aby sme s ním mohli viesť život bez konca. Viera vo vzkriesenie z mŕtvych a nádej na večný život nás upriamuje na posledný zmysel našej existencie: Boh stvoril človeka pre vzkriesenie a pre život. A táto pravda dáva autentický a definitívny rozmer ľudským dejinám, ľudskému osobnému i spoločenskému životu, kultúre, politike, ekonómii. Bez svetla viery ostane celý svet uzavretý v hrobe bez budúcnosti, bez nádeje.

Cesta Pôstnym obdobím dosahuje svoj vrchol vo Veľkonočnom trojdní, osobitne počas vigílie Bielej soboty: obnovujúc si krstné sľuby potvrdzujeme, že Kristus je Pánom nášho života – toho života, ktorý nám Boh daroval, keď sme sa znovuzrodili „z vody a Ducha Svätého“ – a zároveň potvrdzujeme náš trvalý záväzok spolupracovať s Božou milosťou, aby sme boli jeho učeníkmi.

3. Naše ponorenie sa do Kristovej smrti a vzkriesenia prostredníctvom sviatosti krstu nás každý deň núti oslobodzovať si srdce od bremena materiálnych vecí, od egoistického pripútania k „zemi“, ktoré nás ochudobňuje a bráni nám byť pripravenými a otvorenými voči Bohu a blížnemu. V Kristovi sa nám Boh zjavil ako láska (porov. 1 Jn 4, 7 – 10). Kristov kríž, „slovo kríža“ nám ukazuje spásnu Božiu moc (porov. 1 Kor 1, 18), ktorá sa darúva, aby pozdvihla človeka a priviedla ho k spásu: láska v

jej najradikálnejšej podobe (porov. encyklika *Deus caritas est*, 12). Prostredníctvom tradičnej praxe pôstu, almužny a modlitby, ktorá je výrazom obrátenia, nás Pôstne obdobie učí prežívať Kristovu lásku čoraz radikálnejšie. Pôst, ktorý môže byť motivovaný rôzne, nadobúda pre kresťana hlboko náboženský zmysel: chudobnejšou stravou sa učíme prekonávať egoizmus a žiť podľa logiky darovania a lásky; zrieknutím sa niečoho – a nielen nadbytočného – sa učíme odvrátiť svoj pohľad od vlastného „ja“, aby sme objavili niekoho vedľa nás a spoznali Boha v tvárach mnohých našich bratov. Pre kresťana nemá pôst nič spoločné s egocentrizmom, ale otvára ho väčšmi Bohu a potrebám ľudí, zaisťuje, že sa láska k Bohu stáva aj láskou k blížnemu (porov. Mk 12, 31).

Na našej ceste sa stretáme aj s pokušením chcieť vlastniť, so žiadostivou túžbou po peniazoch, ktorá ohrozuje prvenstvo Boha v našom živote. Nezriadená túžba vlastniť vyvoláva násilie, zneužívanie a smrť; preto Cirkev, zvlášť v pôstnej dobe, pripomína zvyk dávať almužnu, teda deliť sa. Modloslužobnícky postoj k majetku, naopak, nielenže človeka vzdľahuje od druhého, ale ho ochudobňuje, robí nešťastným, klame ho, vzbudzuje falošné nádeje, ktoré nemôžu byť zrealizované, lebo materiálne veci kladie na miesto patriace Bohu, ktorý je jediným zdrojom života. Ako možno pochopiť otcovskú dobrotu Boha, ak je srdce plné vlastného „ja“ a vlastných plánov, na základe ktorých si človek namýšľa, že si môže zaistiť budúcnosť? Je tu pokušenie zmýšľať ako boháč v podobenstve: „Duša, máš veľké zásoby na mnohé roky...“. No poznáme i Pánov rozsudok: „Blázon! Ešte tejto noci požiadajú od teba tvoj život...“ (Lk 12, 19 – 20). Prax dávania almužny je výzvou, aby sme Bohu dali prvenstvo a voči druhým boli pozorní, aby sme znovu objavili nášho dobrého Otca a prijali jeho milosrdenstvo.

V celom Pôstnom období nám Cirkev zvlášť hojne ponúka Božie slovo. Keď o ňom meditujeme a vnútorne si ho osvojíme, aby sme ho mohli denne prežívať, učíme sa cennej a nenahraditeľnej forme modlitby. Pozorné počúvanie Boha, ktorý neustále hovorí k nášmu srdcu, totiž sýti našu vieru na ceste, na ktorú sme sa vydali v deň krstu. Modlitba nám tiež umožňuje získať novú predstavu o čase: bez perspektívy večnosti a transcendentna sa totiž čas ráta len na naše kroky smerom k horizontu, ktorý nemá žiadnu budúcnosť. V modlitbe, naproti tomu nachádzame čas pre Boha, aby sme poznali „jeho slová, ktoré nepominú“ (porov. Mk 13, 31), aby sme mohli vstúpiť do toho intímneho spoločenstva s ním, ktoré nám „nik nevezme“ (porov. Jn 16, 22) a ktoré nás otvára nádeji na večný život, ktorá neklame.

Stručne povedané, cesta Pôstnym obdobím, na ktorej sme pozvaní kontemplovať tajomstvo kríža, je „pripodobnením sa mu v smrti“ (porov. Flp 3, 10), aby sme uskutočnili hlboký obrat v našom živote: nechali sa premeniť pôsobením Ducha Svätého tak, ako sv. Pavol na ceste do Damasku; rozhodne prispôbili svoj život Božej vôli; oslobodili sa od svojho egoizmu, v ktorom túžime ovládať druhých, a otvorili sa Kristovej láske. Pôstne obdobie je najvhodnejším časom na spoznanie vlastnej slabosti, na prijatie obnovujúcej milosti sviatosti pokánia po úprimnej revízii života, a tiež na to, aby sme rozhodne kráčali v ústrety Kristovi.

Drahí bratia a sestry, prostredníctvom osobného stretnutia s naším Vykupiteľom a prostredníctvom pôstu, almužny a modlitby, nás cesta obrátenia vedie k Veľkej noci, aby sme znovu objavili náš krst. Prijmeme v tomto Pôstnom období opätovne milosť, ktorú nám Boh daroval vo chvíli krstu, aby on ožiaril a viedol všetky naše skutky. To, čo táto sviatosť znamená a uskutočňuje, máme prežívať každý deň v čoraz úprimnejšom a autentickjšom nasledovaní Krista. Na tejto našej ceste sa zverme Panne Márii, ktorá počala Božie Slovo vo viere i v tele, aby sme sa tak ako ona mohli ponoriť do smrti a vzkriesenia jej Syna Ježiša a získali večný život.

Vo Vatikáne 4. novembra 2010

BENEDIKT XVI.